

Distribuirano liderstvo i percepcije nastavnika o školskoj klimi, profesionalnoj saradnji i zadovoljstvu poslom

Zorica Mihailović - utspsiholog@gmail.com
Ugostiteljsko-turistička škola Beograd

Uvod

Liderstvo predstavlja jedan od najvažnijih faktora kvalitetnog obrazovanja. Kvalitetno školsko liderstvo je povezano sa pozitivnim školskim ishodima (Leithwood, 2004). Iako se rukovođenje tradicionalno odnosi uglavnom na direktore škola, školsko liderstvo je širi pojam u kojem liderske uloge nisu ograničene na jednu osobu već su deljene među mnogim zaposlenima. Distribuirano liderstvo ili distribuirano odlučivanje se odnosi na način donošenja odluka u školi koji podrazumeva da odluke u školi ne donosi isključivo direktor ili drugi zaposleni koji formalno zauzimaju menadžerske pozicije, već uključuje i druge članove školskog kolektiva - nastavnike, roditelje, učenike (OECD, 2014)

Ciljevi istraživanja:

- Istražiti zastupljenost deljenog liderstva u osnovnim školama u Srbiji
- Prepoznati karakteristike škola u kojima je zastupljeno distribuirano liderstvo
- Ispitati povezanost distribuiranog liderstva sa:
 - polom i godinama radnog staža direktora
 - zadovoljstvom poslom nastavnika
 - školskom klimom
 - profesionalnom saradnjom među nastavnicima

Metode

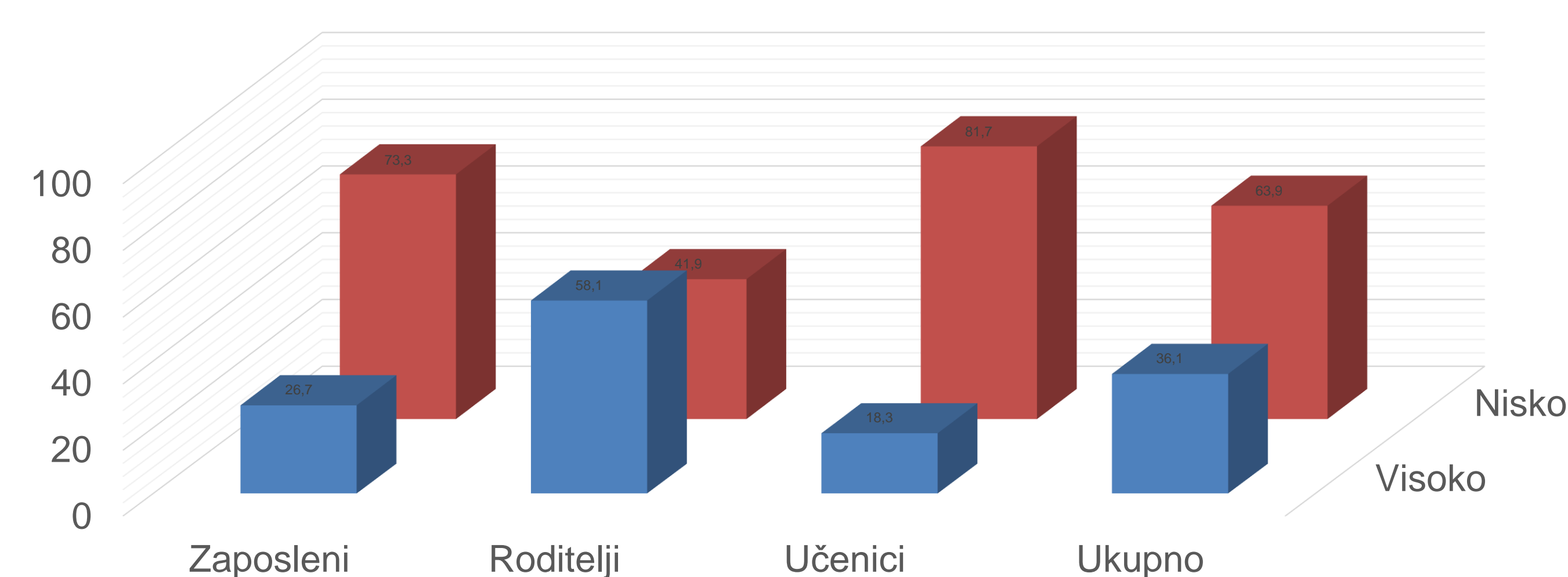
- Sekundarne analize podataka prikupljenih u drugom ciklusu istraživanja TALIS 2013
- TALIS upitnik za nastavnike i direktore
28 pitanja, 6 tematskih celina

Uzorak:

- 191 osnovna škola
 - 3857 nastavnika
 - 185 direktora
- Sekundarne analize podataka obuhvataju osnovne deskriptivne parametre (prosek, standardna devijacija, raspon) kao i jednofaktorsku univarijantnu analizu varijanse za neponovljena merenja, T test za nezavisne uzorke, Eta koeficijent kao procenu jačine efekta, Fišerov egzaktni test i Kramerov V koeficijent kao procenu jačine efekta.

Rezultati

Zastupljenost distribuiranog liderstva

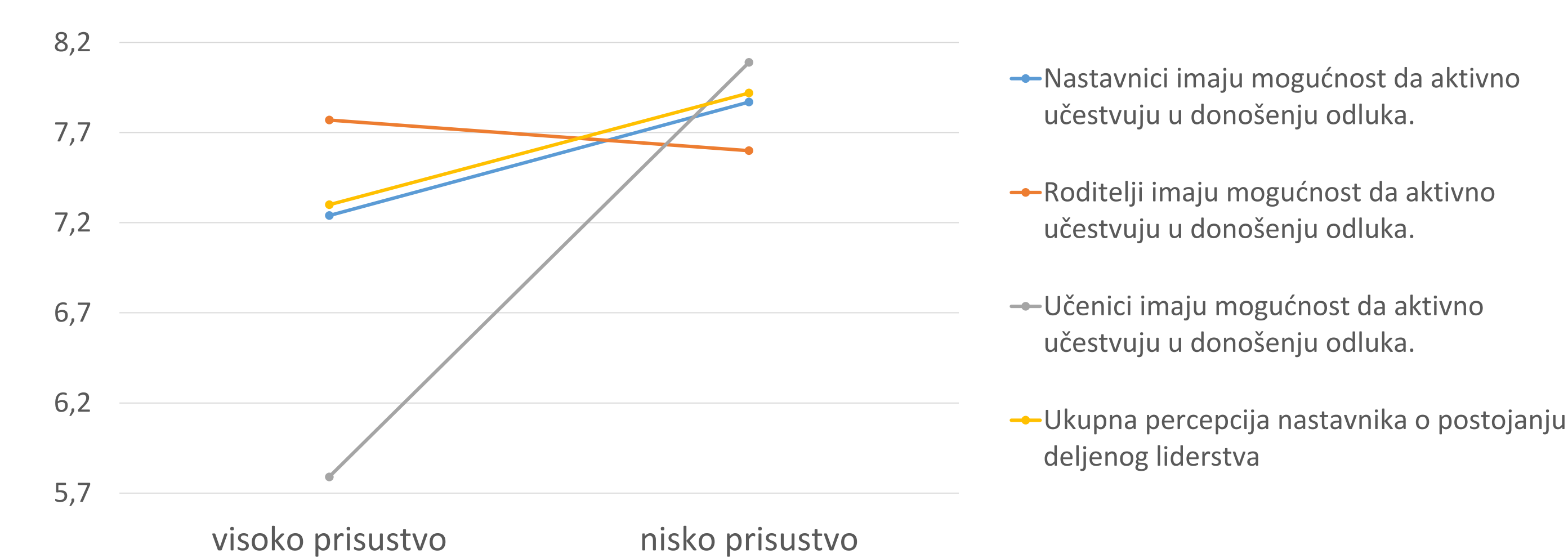

- Distribuirano liderstvo nije zastupljeno u visokom stepenu u školama u Srbiji

Distribuirano liderstvo i pol direktora

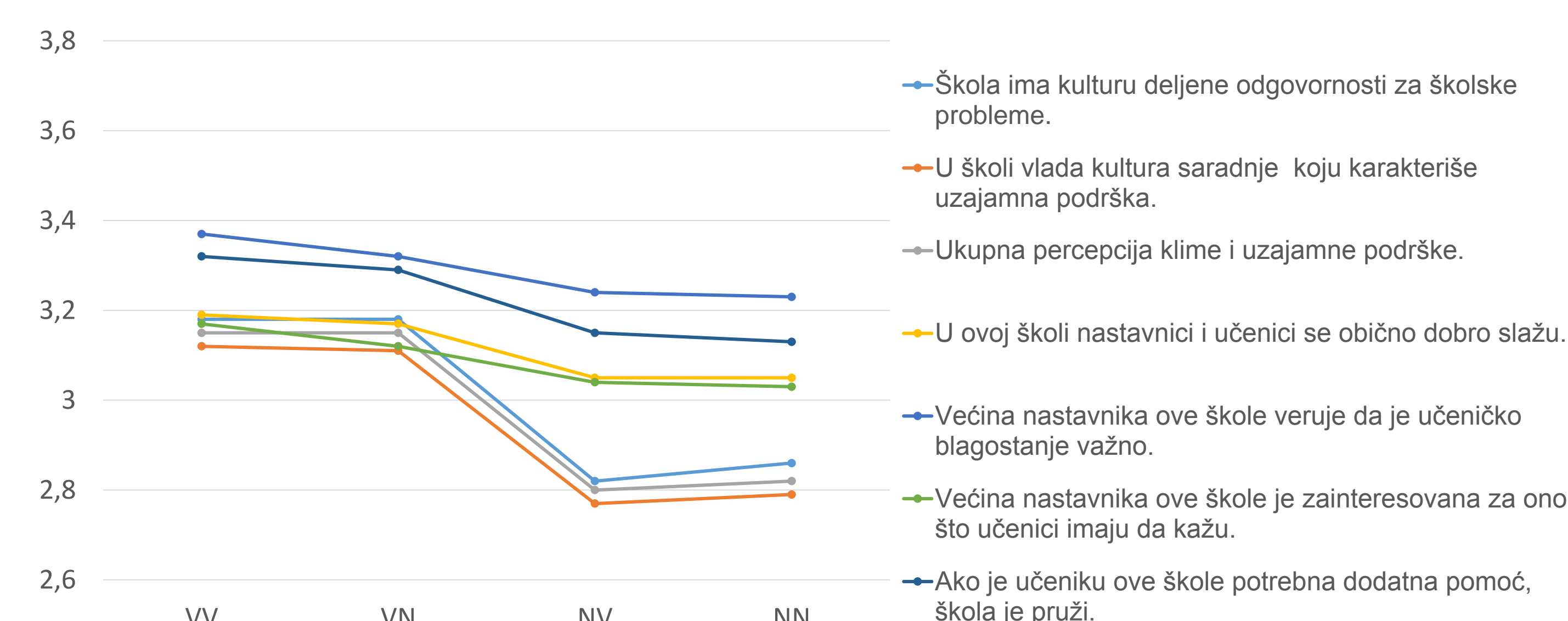
- Roditelji imaju veću mogućnost donošenja odluka u školama u kojima su direktori žene.
- Mogućnost zaposlenih i učenika da učestvuju u odlučivanju ne razlikuje se kod škola koje na mestu direktora imaju žene i onih koje imaju muškarce.

Distribuirano liderstvo i radni staž direktora

- Ukupni stepen distribuiranog liderstva kao i stepen učešća zaposlenih i roditelja u donošenju odluka nije povezan sa ukupnim radnim stažom direktora.
- Škole u kojima postoji visoka mogućnost učenika da učestvuju u donošenju odluka imaju direktore sa kraćim ukupnim stažom nego škole u kojima je ova mogućnost niska.

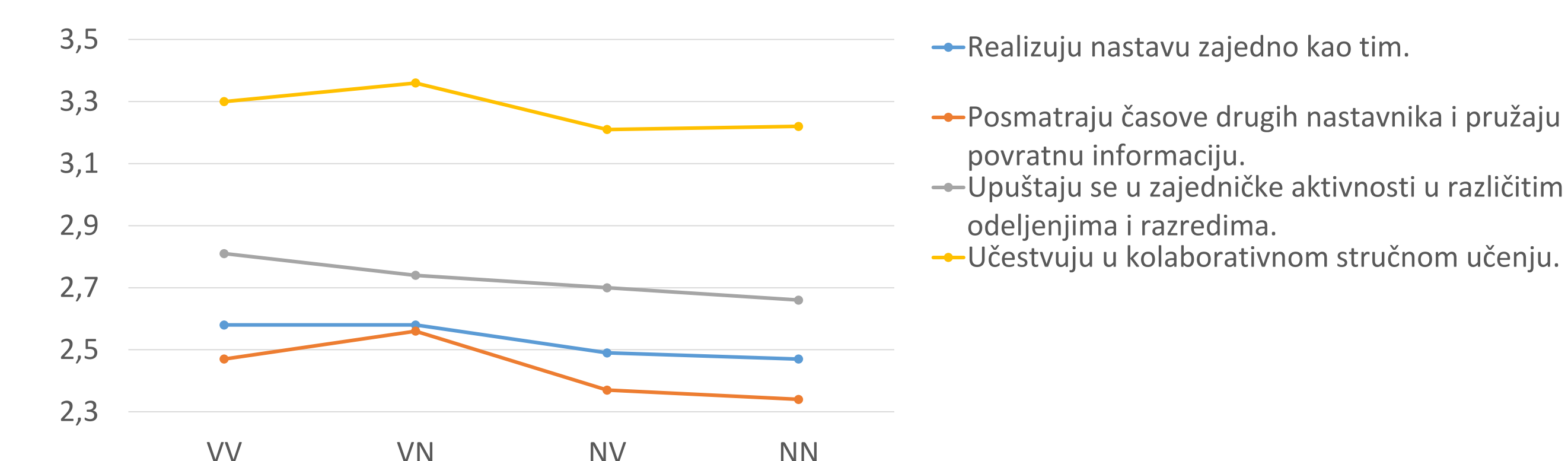
Distribuirano liderstvo i školska klima

VV - visoko prisutno distribuirano liderstvo i po nastavnicima i po direktoru
VN - visoko prisutno distribuirano liderstvo po nastavnicima, nisko po direktoru
NV - nisko prisutno distribuirano liderstvo po nastavnicima, visoko po direktoru
NN - nisko prisutno distribuirano liderstvo i po nastavnicima i po direktoru

- Škole u kojima je distribuirano liderstvo visoko prisutno imaju bolju školsku klimu. Prisustvo distribuiranog liderstva je povezano sa svakim ispitivanim aspektom školske klime.

Distribuirano liderstvo i profesionalna saradnja

VV - visoko prisutno distribuirano liderstvo i po nastavnicima i po direktoru
VN - visoko prisutno distribuirano liderstvo po nastavnicima, nisko po direktoru
NV - nisko prisutno distribuirano liderstvo po nastavnicima, visoko po direktoru
NN - nisko prisutno distribuirano liderstvo i po nastavnicima i po direktoru

- Različiti vidovi profesionalne saradnje među nastavnicima nisu u vezi sa stepenom distribuiranog liderstva.

Distribuirano liderstvo i zadovoljstvo poslom nastavnika

- Nastavnici koji su zaposleni u školama u kojima je distribuirano liderstvo visoko prisutno zadovoljniji su poslom od druge dve kategorije

Zaključak

- Iako se distribuiranom liderstvu pridaje sve veći značaj, u školama u Srbiji ovaj vid rukovođenja nije zastupljen u visokom stepenu. Škole koje dele liderstvo imaju pozitivniju školsku klimu i zaposlene zadovoljnije svojom profesijom i trenutnim poslom.
- S obzirom na sve veću autonomiju koju škole dobijaju i sve više zahteva za formiranjem stručnih timova koji se bave određenim temama potrebno je razvijati prakse deljenog liderstva u školama u Srbiji.

Literatura

- Leithwood, K. (2004). *How leadership influences student learning: Review of research*. Toronto, ON: OISE.
- OECD (2014), *TALIS 2013 Results: An International Perspective on Teaching and Learning*. OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264196261-en>